

дистанційної участі адвоката або представника в проведенні обшуку житла чи іншого володіння особи за клопотанням учасників».

Переконані, вказані доповнення до чинного КПК України дозволять забезпечити створення додаткової гарантії на професійну правничу допомогу для осіб, чії права обмежуються при проведенні обшуку житла чи іншого володіння в умовах воєнного стану та усунути протиріччя з цього приводу в практичному правозастосуванні.

Список використаних джерел

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року (станом на 01 жовтня 2022 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (станом на 01 січня 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

Ільницький Михайло Миколайович,
здобувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШВИДКОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Механізми забезпечення правового порядку, сформованого законодавцем є надзвичайно важливим, особливо сьогодні, в умовах повномасштабної війни, що здійснюється російською федерацією й постійно потребує вдосконалення зважаючи на появу нових викликів. Починаючи з лютого поточного року прийнято ряд законів щодо внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), які стосуються особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану та мають на меті забезпечення ефективного здійснення завдань кримінального провадження [2].

Відповідно до ст. 2 КПК одним з завдань кримінального провадження є «...забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду...» [2], саме забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування якнайкраще реалізує засаду невідворотності відповідальності за вчинення кримінального правопорушення та забезпечує процесуальну гарантію правосуддя. Сама швидкість розслідування означає, що встановлення обставин вчинення кримінального проступку або злочину й особу, яка його вчинила повинні бути встановлені у визначений кримінальним процесуальним законом спосіб в найкоротший строк, без невиправданих затримок та не пізніше граничного строку, визначеного для здійснення досудового розслідування ст. 219 КПК [3].

Правосуддя відповідно, це певна справедливість у дії, досягнення якої досягається шляхом застосування механізму спрощення кримінального процесу, навіть якщо здається, що це

приведе до порушення прав підозрюваного, так як публічний інтерес має першочергове значення. [5, с. 52]

Варто зауважити, що більшості нововведень дещо звужують ряд процесуальних гарантій сторони захисту й розширюють процесуальні можливості сторони обвинувачення, що дозволяє останній забезпечити здійснення повного та неупередженого досудового розслідування, але не сприяє швидкості його здійснення, що також обумовлено й воєнним станом.

Так, початком досудового розслідування в умовах воєнного стану може вважатися винесена дізнавачем, слідчим, прокурором відповідна постанова, яка містить відомості, передбачені ст. 214 КПК та, за аналогією, це рішення приймається невідкладно, але не пізніше 24 годин, що наче б то формально не змінює процесуальний порядок, але практично може бути ускладнено технічними проблемами. Відомості, що підлягають внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), вносяться до нього за першої можливості [2].

З цього приводу Верховний Суд надав роз'яснення, що в разі неможливості формування витягу з ЄРДР підтвердженням реєстрації повідомлення, заяви про вчинене кримінальне правопорушення та початок досудового розслідування може бути підтверджена відповідною мотивованою постановою органу досудового розслідування. Дана постанова вважається належним підтвердженням початку розслідування та підставою для розгляду клопотань органу досудового розслідування, здійснення слідчих (розшукових) й інших процесуальних дій, що дозволяє забезпечувати швидкість кримінального провадження в умовах російської агресії [3].

Останні зміни внесені до КПК містять ряд норм, які прямо впливають на швидкість досудового розслідування, такі як:

- обчислення строків та порядок надання копій відповідних рішень прокурора прокурору вищого рівня та суд, невідкладно, але не пізніше 10 днів з дня повідомлення;

- скарги на дії чи бездіяльність керівника органу прокуратури, передбачені ч. 2 ст. 615 КПК здійснюються у передбаченій законом строк з урахуванням положень ст. 115 КПК;

- нівелювання обов'язку складання слідчим, прокурором, які проводять слідчу (розшукову) дію, протоколу шляхом надання дозволу на здійснення фіксації слідчих (розшукових) дій, а саме вилучення з ч. 1 ст. 106 КПК України обов'язку щодо складання слідчим або прокурором, які проводять відповідну процесуальну дію, протоколу під час її проведення або безпосередньо після її закінчення, і надано можливість технічної фіксації процесуальних дій доступними технічними засобами з подальшим складанням протоколу процесуальної дії не пізніше 72 годин з моменту її завершення, у випадках, коли відсутня можливість складання процесуальних документів про хід та результати слідчих дій або інших процесуальних дій [2];

- можливість провадити органами досудового розслідування та прокуратури слідчі (розшукові) дії цілодобово;
- строк досудового розслідування у кримінальному провадженні зупиняється, в разі прийняття рішення про зупинення досудового розслідування через наявні об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану;
- копія постанови про відновлення досудового розслідування в разі неможливості надання невідкладно надсилається у триденний строк стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.
- повноваження надавати письмовий дозвіл на видачу трупа, під час здійснення кримінального провадження, у порядку статті 615 КПК слідчому або прокурору, після проведення судово-медичної експертизи та встановлення причин смерті;
- закриття кримінального провадження через смерть особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого.

Варто зазначити, що виконання вказаних вище норм прямо залежить від дотримання принципу спеціальних суб'єктів, а саме слідчого судді, прокурора, слідчого, дільничного, захисника, який базується на обов'язковому освітньому рівні, спеціальному порядку залучення до професійної діяльності, яка дозволяє застосовувати санкції в разі порушення закону. Саме створення професійного діалогу між згаданими учасниками кримінального провадження забезпечують швидке, повне та неупереджене досудове розслідування із дотриманням визначеної правової процедури.

Отже, посилення російської агресії проти України виявилось перевіркою не тільки стійкості кримінального процесуального законодавства, а і його ефективного практичного застосування. Вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство все ще потребує змін, які б комплексно вирішили проблему забезпечення ефективного досудового розслідування багаточисельних порушень законів та звичаїв війни в умовах окупації й забезпечили швидке досудове розслідування з дотриманням засад кримінального провадження та відповідних міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України станом від 06.11.2022 / Верховна Рада України. 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. Тертишник В.М. Вид. 18-те, доповн. І перероб. Київ : Алерта, 2021. 1110 с.

6. Лист Верховного суду від 03 березня 2022 року № 2/0/2-22 «Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану». URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/war/Inform_lyst_2022_03_03.pdf.

7. Удалова Л.Д., Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва, Функція судового контролю у кримінальному процесі: [моногр.] / ISBN 978-611-01-0685-6 / Удалова Л.Д., Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 176 с.

Коваль Ольга Іванівна,

здобувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПРОХАННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ПРО НАДАННЯ ДОПОМОГИ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Як відомо, Україна являється активним учасником співробітництва з іноземними державами та міжнародними організаціями, мета якого полягає у захисті державами-учасницями основоположних прав, свобод та інтересів людини, протидії та боротьбі зі злочинністю, а також дотримання основних правових засад та умов здійснення міжнародного співробітництва у кримінальному процесі.

Питанню вивчення міжнародного співробітництва у кримінальному процесі присвятили свої праці Л.Удалова, Д.Письменний, В.Рожнова, А.Форостяний, О.Омельченко, А.Антонюк, А.Підгородинська та інші, досліджуючи які можна відзначити, що злагоджена та всебічна співпраця відбувається, зокрема, при чіткому та обґрунтованому формулюванні запиту, з урахуванням вимог як національного законодавства, так і умов конкретного міжнародного договору.

Так, Антонюк А.Б. слушно зазначає, що однією з умов успіху міжнародного співробітництва під час кримінального провадження є своєчасно надана з дотриманням правил та процедур правова допомога [1, ст. 62].

З доводами вченої щодо своєчасності надання правової допомоги важко не погодитись, а, враховуючи реалії сьогодення – збройну агресію проти України, вона може виступати не тільки інструментом у боротьбі зі злочинністю, але й сприяти утвердженню законності, правопорядку, верховенству права та дотриманню прав і свобод людини.

Водночас, міжнародна боротьба зі злочинністю має свій специфічний зміст, що включає узгодженні між державами заходи,